

Наталія Голіонко,
кандидат економічних наук, доцент,
Владислав Голіонко,
здобувач вищої освіти першого (бакалаврського) рівня,
Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана, м. Київ, Україна

УКРАЇНА У МІЖНАРОДНИХ МІГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСАХ: СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ТА СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ НАСЛІДКИ

Міжнародна трудова міграція є одним з ключових проявів глобалізаційних процесів та важливим елементом функціонування світового ринку праці. Активізація міжнародної мобільності населення зумовлена нерівномірністю економічного розвитку держав, відмінностями у рівнях доходів, демографічними диспропорціями та трансформацією структури зайнятості. Для України міжнародна міграція має особливе значення, оскільки протягом останніх десятиліть країна виступає одним із найбільших донорів робочої сили у Європі.

До 2022 року трудова міграція українців мала переважно економічний характер та була пов'язана із суттєвою різницею в рівнях оплати праці між Україною та країнами Європейського Союзу. Основними напрямками міграції були Польща, Чехія, Італія та Німеччина. Після початку повномасштабної війни міграційні процеси значно трансформувалися. Значна частина населення була змушена залишити територію України через безпекові загрози, руйнування інфраструктури та втрату робочих місць.

За даними міжнародних організацій, станом на 2025–2026 роки за межами України перебувало близько 5,9 млн українських біженців, а ще понад 3 млн осіб залишалися внутрішньо переміщеними. Значна частина українців інтегрувалася у ринки праці країн Європейського Союзу, насамперед Польщі, Німеччини, Чехії, Нідерландів та Франції. Найбільш поширеними сферами зайнятості залишаються промисловість, будівництво, логістика, сільське господарство, сфера послуг та доглядова праця [1–4].

Основними причинами трудової міграції українців залишаються економічні фактори. У 2025 році рівень середньої заробітної плати в Україні був у декілька разів нижчим, ніж у країнах ЄС, що формує потужний стимул для виїзду працездатного населення за кордон. Важливими чинниками також є низький рівень продуктивності праці, структурні проблеми економіки, обмежені можливості професійної реалізації та нестабільність внутрішнього ринку праці.

Водночас важливу роль у формуванні міграційних потоків відіграють соціальні мережі та сімейні стратегії домогосподарств. Наявність родичів або знайомих за кордоном суттєво спрощує процес працевлаштування, знижує витрати на міграцію, сприяє формуванню стабільних транснаціональних зв'язків.

Трудова міграція має як позитивні, так і негативні наслідки для економіки України. До позитивних наслідків належать грошові перекази трудових мігрантів, які залишаються важливим джерелом валютних надходжень та

підтримки споживчого попиту населення. За даними Національного банку України, обсяг приватних грошових переказів у 2025 році становив близько 8 млрд дол. США [5].

Разом із тим негативні наслідки трудової міграції мають довгостроковий характер. Відтік працездатного населення та висококваліфікованих фахівців спричиняє дефіцит кадрів у ключових галузях економіки, насамперед у промисловості, будівництві, медицині, освіті та ІТ-секторі. За оцінками дослідників, мобілізація та еміграція скоротили робочу силу України приблизно на чверть. Така ситуація створює суттєві ризики для післявоєнного економічного відновлення держави.

Крім економічних наслідків, міжнародна міграція загострює демографічні проблеми України. Відтік молодого населення та жінок репродуктивного віку негативно впливає на народжуваність, структуру населення та перспективи відтворення трудового потенціалу країни. Зростає навантаження на соціальну систему та ринок праці.

У сучасних умовах особливого значення набуває формування ефективної державної міграційної політики. Основними напрямками її удосконалення мають стати стимулювання повернення мігрантів, підтримка реінтеграції громадян, створення конкурентних умов праці в Україні, розвиток програм зайнятості та підтримка молодих фахівців. Важливим завданням є також збереження та розвиток людського капіталу як ключового ресурсу післявоєнного відновлення економіки України.

Отже, міжнародна трудова міграція України має суперечливий характер. З одного боку, вона сприяє надходженню грошових переказів та зниженню безробіття, а з іншого – посилює дефіцит робочої сили, демографічні втрати та ризики уповільнення економічного розвитку. За сучасних умов ефективне державне регулювання міграційних процесів є важливою передумовою стабілізації ринку праці та забезпечення довгострокового розвитку України.

Список використаних джерел

1. OECD. International Migration Outlook 2025 [Electronic resource]. URL : <https://www.oecd.org/migration/international-migration-outlook/> (accessed: 06.05.2026).
2. UNHCR. Ukraine Refugee Situation – Operational Data Portal [Електронний ресурс]. URL : <https://data.unhcr.org/en/situations/ukraine> (дата звернення: 06.05.2026).
3. International Organization for Migration. Ukraine Displacement Tracking Matrix (DTM) [Електронний ресурс]. URL: <https://dtm.iom.int/ukraine> (дата звернення : 06.05.2026).
4. OECD. OECD Economic Outlook, Volume 2025 Issue 1: Ukraine. Paris : OECD Publishing, 2025. URL : https://www.oecd.org/en/publications/oecd-economic-outlook-volume-2025-issue-1_83363382-en/full-report/component-56.html (accessed : 06.05.2026).
5. Національний банк України. Грошові перекази в Україну [Електронний ресурс]. URL : <https://bank.gov.ua/ua/statistic/sector-external> (дата звернення: 06.05.2026).

Отримано: 07.05.2026